

SİLİFKE KALESİ 2022 YILI KAZI ÇALIŞMALARI

Silifke Castle Excavation Works for the Year 2022

Ali BORAN¹

Özet

Silifke ilçesinin merkezinde, deniz seviyesinden 185 m yükseklikte bir tepe üzerinde yer alan Silifke Kalesi, tarihte Dağlık Kilikya olarak adlandırılan bölgenin güneyinde, şehrin batı tarafında, Akdeniz sahillerinden İç Anadolu'ya geçişini sağlayan güzergâhta, kara ve deniz ticaretinin kesiştiği bir konumdadır. İlk yerleşim Orta Kalkolitik çağda başlamış olup Hitit ve Asur döneminde de iskânın görüldüğü bilinmektedir. Silifke Kalesi 2022 yılı kazı çalışmaları; belgeleme, temizlik, arkeolojik kazı ve geçici koruma aşamaları olmak üzere dört bölüm halinde yapılmıştır. 2022 dönemi kazı çalışması başarılı bir şekilde tamamlanmıştır. 2022 kazı çalışmaları kazı çalışmaları kale içerisinde daha önceki yıllarda açılan mekânlarda oluşan tahribatın geçici koruma uygulamalarıyla yabancı otların temizliğiyle başlanmıştır. Temizlik çalışmalarının ardından 2016 yılında hatları belirlenmiş olan A-16 mekânıyla A-20 burcu arasındaki mekânlarda ve A-12 tonozlu mekânına bağlı mekânlarda kazı çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca önceki kazı dönemlerinde arkeolojik kazısı yapılmış A-10 tonozlu mekânın kuzeyindeki mekânlarda seviye inme çalışmaları yapılmıştır. Bu kazı döneminde 1800 m²'lik alanı kapsayan 56 açmada çalışma yapılmıştır. Çalışmalar sonucu ortaya çıkarılan duvarlar güçlendirilmiş ve geçici koruma uygulamaları yapılmıştır. Kazı çalışmalarının arazi çalışmalarından günlük gelen olarak kazı laboratuvarına teslim edilen eserler genel ve detaylı incelenmek üzere teknik işlem ve aşamalardan geçirilmektedir. Malzemesine göre ayrıştırılan eserlerden pişmiş toprak, cam ve kemik eserler aşamalı olarak su, fırça vd. aletler ile temizlendikten sonra kurutularak kilitli poşetler içerisinde depoya teslim edilmiştir. Madeni türde buluntular ise mikroskop, ince uçlu dişçi motoru, bisturi, spatül gibi alet ve teknik araçlarla temizliği yapılmıştır. Aralarından seçilen nitelikli eserler kazı katalog numarası, envanterlik ve etütlük numarası verilerek cinsi, malzemesi, tekniği tespit edilmiştir. Eserlerin cinsine göre kazı buluntu bilgileri esas alınıp (seramik, cam, taş ve bir kısım madeni eserler) belgelenerek dijital ortama aktarılmıştır. Devamında ölçümü, teknik el çizimi ve Autocad programıyla çizimi yapılmıştır. Çalışmalar

¹ Prof. Dr., Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, Ankara/TÜRKİYE, ali.boran@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7323-0080

sonucunda ortaya çıkarılan eserlerden içerisinde seçilen 1 envanterlik eserle 113 etütlük eser müzeye teslim edilerek kazı dönemi sonlandırılmıştır. Restorasyon çalışmaları kapsamında ise 2021 yılında başlayan “Sur Duvarları Restorasyon Projesi” 2. Etabıyla birlikte “Silifke Kalesi çevre düzenlenme ve peyzaj projesi” tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Orta Çağ, Kale, Kazı, Mekân, Silifke

Abstract

Silifke Castle, located in the center of Silifke district, on a hill 185 m above sea level, is located in the south of a region called Mountainous Cilicia in history, on the west side of the city, on the route that provides the transition from the Mediterranean coast to Central Anatolia, at a location where land and sea trade intersect. The first settlement started in the Middle Chalcolithic age, and it is known that settlement was also seen in the Hittite and Assyrian periods. Silifke Castle 2022 excavation works; Documentation, cleaning, archaeological excavation and temporary protection phases were made in four parts. The 2022 period excavation work has been successfully completed. The 2022 excavations started with the removal of weeds with the temporary protection practices of the destruction in the places opened in previous years in the castle. After the cleaning works, excavations were carried out in the spaces between the A-16 space and the A-20 bastion, whose lines were determined in 2016, and also in the spaces connected to the A-12 vaulted space. In addition, leveling studies were carried out in the places to the north of the A-10 vaulted space, which had been archaeologically excavated during the previous excavation periods. During this excavation period, work was carried out in 56 trenches covering an area of 1800 m². The walls unearthed as a result of the studies were strengthened and temporary protection applications were made. The artifacts delivered to the excavation laboratory as daily returns from the field studies of the Excavation Works are passed through technical processes and stages for general and detailed examination. The terracotta, glass and bone artifacts, which were separated according to their material, were gradually cleaned with tools such as water and brushes, then dried and delivered to the warehouse in locked bags. Metal finds were cleaned with tools and technical tools such as microscope, fine-tipped dental motor, scalpel, spatula. The quality, material and technique of the selected works were determined by giving the excavation catalog number, inventory and study number. Based on the excavation finds according to the type of artifacts (ceramic, glass, stone and some metal artifacts), they were documented and transferred to the digital environment. Afterwards, the measurement was made with technical hand drawing and AutoCAD program. The excavation period was ended by delivering 1 inventory work and 113 studies selected from among the artifacts unearthed as a result of the studies. Within the scope of the restoration

works, the “Silifke Castle environmental arrangement and landscaping Project” was completed with the 2nd phase of the “Walls Restoration Project”, which started in 2021.

Keywords: Medieval, Castle, Excavation, Place, Silifke

Giriş

Mersin ili, Silifke İlçesinde yer alan Silifke Kalesi kazı çalışmaları, 2022 yılında Prof. Dr. Ali Boran başkanlığında 09.05.-30.12.2022 tarihleri arasında yapılmıştır.

2022 yılı kazı çalışmalarında, sanat tarihçi, arkeolog ve restoratörden oluşan on beş ekip üyesi yer almıştır². Silifke Kalesi’ndeki çalışmalar; temizlik, kazı, belgeleme ve geçici koruma aşamaları olmak üzere dört bölüm halinde yapılmıştır. 2017 yılında başlanan restorasyon projesinin 2.etabı 2022 yılı kazı döneminde tamamlanmıştır.

2022 yılı kazı dönemi Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türk Tarih Kurumu, Mersin Büyükşehir Belediyesi ve MEDCEM katkılarıyla tamamlanmıştır. Kazı Başkanlığı olarak kazımıza destek veren tüm kurumlara teşekkür ederiz.

1. Kazı Çalışmaları

2022 yılı kazı çalışmaları öncesinde yabancı otların temizliği ve ilaçlanması yapılmış ardından arkeolojik kazı çalışmalarına başlanmıştır. Bu çalışmalar kapsamında A-5 güneyi 11 ile A-5 23 mekanları arasında kalan alanda, A-12 1 ile A-12 8 arasında bulunan alanda ve A-16 kuzeyi 6 / A mekânı ile A-20 önü 3 Nolu mekanlar arasında kalan alanda arkeolojik kazı çalışmaları yapılmıştır (Resim: 1 - 2 - 3).

A-5 11 No.lu Mekân

Mekân, A-5 Mekânı güneyinde, A-10 Mekânı kuzeyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında 1.20 x 4.30 m ölçülerinde ki mekânda ortalama 0.40 m seviye inilmiştir. Duvar kalınlığı 0.70 m olan mekânda kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-5 13 No.lu Mekân

Mekân, A-5 Mekânının kuzeyinde, yer almaktadır. 2012 yılı kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan mekân üç ayrı birimden oluşan kompleks bir yapıdır İlk birim giriş mekânı olarak adlandırdığımız alandır. Kare planlı mekân 2.18 x 2.86 m ölçülerindedir. Güney cephede herhangi bir duvar örgüsü bulunmadığı için buradan giriş sağlanmaktadır.

² Prof. Dr. Ali Boran (Kazı Başkanı)Dr. Öğr. Üyesi Yalçın Karaca (Bizantolog), Dr. Erdal Elmas (Sanat Tarihçi), Nuri Gündoğdu (Uzman Sanat Tarihçi), Sümeyye Erbaş Can (Uzman Sanat Tarihçi), Saliha Karagöz Yılmaz (Uzman Arkeolog), Sultan Eren (Uzman Sanat Tarihçi), Arif Çakır (Uzman Sanat Tarihçi), Süheyl Keskin (Sanat Tarihçi), Mazlum Kadan (Restoratör), Damla Nur Elif Özcan (Restoratör).

Birinci bölümün doğusunda yer alan ikinci birime, 1.14 m genişliğinde ki açıklıktan giriş sağlanmaktadır. Dikdörtgen planlı mekân 3.69 x 8.50 m ölçülerindedir. Mekânın batı duvarına bitişik vaziyette üç basamaklı bir merdiven bulunmaktadır.

Üçüncü bölüm ikinci bölümün güneyinde yer almaktadır. Bu bölüme kuzey duvar üzerinde yer alan 0.85 m genişliğindeki kapı açıklığından sağlanmaktadır. Kare planlı mekân 2.28 x 2.84 m ölçülerindedir.

2022 yılı kazı çalışmaları Mekânın giriş bölümünün batısında, 3.20 m uzunluğunda, 2.90 m genişliğinde ortalama 0.50 m derinliğinde bir alanda kazı yapılmıştır. Mekânda ki arkeolojik kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-5 17 No.lu Mekân

Mekân, A-5 Mekânının güneyinde yer almaktadır. Mekânda ilk kazı çalışmaları 2012 yılında yapılmış ve 2.18 x 4.22 m ölçülerinde bir mekân ortaya çıkarılmıştır. 2022 yılında ise ortalama 0.80 m seviye inilmiştir. Bu seviye inme çalışmaları esnasında güney yönde 4.50 m uzunluğunda bir duvar tespit edilmiştir. Duvar kalınlığı ortalama 0.75 m olan mekânda kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-5 22 No.lu Mekân

Mekân A-5 mekânı güneyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmaları esnasında 3.20 x 3.25 m ölçülerinde kare planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Mekâna güney batı köşede yer alan 1.30 m genişliğinde ki açıklıktan giriş sağlanmaktadır. Ortalama 0.90 m seviye inilen mekânın kuzey ve batı yönlerinde duvar tespit edilememiştir. Mekândaki arkeolojik kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-5 23 No.lu Mekân

Mekân A-5 mekânı güneyinde 22 No.lu mekânın güney batısında yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmaları esnasında 4. 10 x 6.60 m ölçülerinde kareye yakın dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Mekâna batı ve güneyden olmak üzere iki yönden giriş sağlanmaktadır. Batıda bulunan açıklık 1.85 m, kuzeyde bulunan açıklık 0.85 m genişliğindedir. Ortalama 1.00 m seviye inilen mekânın batı duvarı diğer duvarlardan farklı olarak; genişçe blok ve düzgün taşlar ile yapılmış ve duvarın arasında özgün harç olduğu gözlemlenmiştir. Mekânda ki kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-8 2. Yol

Yol, A-8 Mekânının güneyinde, A-10 mekanının kuzeyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmaları 3.20 m uzunluğunda 2.50 m genişliğinde bir alanda ortalama 0.40 m seviye inilmiştir. Kuzey güney doğrultusunda uzanan yolda çalışmalar doğudan batıya doğru ilerlemiştir. Yolda ki arkeolojik kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-10 K 5 No.lu Mekân

Mekân A-10 mekânının kuzeyinde, A-10 K4 ve A-5 17 mekanlarının girişi konumunda bir alandır. Yapılan kazı çalışmalarında 2.65 x 3.40 m ölçülerinde bir alanda ortalama 0.60 m seviye inilmiştir. Mekânın batısında herhangi bir duvar örgüsü tespit edilememiştir. Mekânda kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-10 K 6 No.lu Mekân

Mekân, A-10 kuzeyinde, A-8 9 No.lu mekân ve A-5 15 mekanları arasındadır. Yapılan kazı çalışmaları esnasında 2.40 x 5.00 m ölçülerinde bir alanda ortalama 0.70 m seviye inilmiştir. Mekandaki arkeolojik kazı çalışmaları sırasında güney yönü sınırlandıran doğu batı doğrultusunda uzanan, 1.00 m uzunluğunda 0.50 m genişliğinde, 0.80 m yüksekliğinde duvar tespit edilmiştir. Mekânda ki arkeolojik kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-12 1 No.lu Mekân

Mekân, A-12 Mekânın kuzey cephesine bitişik konumda yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında 2.60 x 3.90 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân olarak ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.40 m seviye inilen mekânın güneyinde duvar tespit edilememiş olup A-12 Mekanının tonozuna bitişik olması sebebiyle riskli olarak değerlendirilmiş ve bu yönde çalışmalara devam edilmemiştir. Mekâna giriş, doğu duvar üzerinde yer alan 0.95 m genişliğindeki kapı açıklığından sağlanmaktadır. Kazı çalışmaları sonucu ortaya çıkarılan duvarların doğal sebeplerden dolayı tahrip olduğu gözlemlenmiştir. Tahrip olan bu duvarlar geçici konservasyon çalışmaları ile koruma altına alınmıştır.

A-12 2 No.lu Mekân

Mekân, A-12 Mekânı kuzey cephesine bitişik konumdadır. Yapılan kazı çalışmalarında moloz taşların kaldırılmasıyla birlikte 2.95 x 3.15 m ölçülerinde kare planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 0.50 m seviye inilen mekâna, kuzey ve batı cephelerden giriş sağlanmaktadır. Kuzey de yer alan açıklık 1.20 m, batıda yer alan açıklık 0.95 m genişliğindedir. Mekânda ki kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-12 3 No.lu Mekân

Mekân, A-12 No.lu mekânın kuzey duvarına bitişik konumda, A-12 2 No.lu mekânın batısında yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmaları esnasında 3.00 x 6.30 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 0.50 m seviye inilen mekâna doğu cephe üzerinde yer alan 1.20 m genişliğinde ki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır. Mekânda ki kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-12 4 No.lu Mekân

Mekân A-12 6 No.lu mekânın kuzeyinde, yer almaktadır. Yapılan kazı ça-

lışmaları esnasında duvar hatları belirgin 2.60 x 4.10 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Mekâna kuzey ve güney yönde yer alan 1.00 m genişliğinde ki açıklıklardan giriş sağlanmaktadır. Ortalama 1.00 m seviye inilen mekânın kuzey duvarında, Batı duvara 0.40 m uzaklıkta, 0.45 m yükseklikte 0.23 x 0.26 m ebatlarında duvarın iç yüzeyinde “S” biçiminde dal ve gül bezek motifli devşirme malzeme kullanıldığı tespit edilmiştir. Mekândaki kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-12 5 No.lu Mekân

Mekân A-12 4 No.lu mekânın kuzeyinde yer almaktadır. Yapılan çalışmalarda duvar hatları belirgin 1.80 x 2.70 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 0.50 m seviye inilen mekâna güney duvar üzerinde yer alan 1.25 m genişliğindeki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır.

A-12 6 No.lu Mekân

Mekân, A-12 Mekanının kuzeyine bitişik konumdadır. Kazı öncesi duvar hattı belirgin olan mekânda, Yapılan çalışmalarda 5.10 x 6.30 m ölçülerinde kareye yakın dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.10 m seviye inilen mekâna güney batı köşede yer alan 1.00 m genişliğinde ki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır.

A-12 7 No.lu Mekân

Mekân, A-12 Mekânı kuzeyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmaları esnasında 13.30 x 14.10 m ölçülerinde bir alan ortaya çıkarılmıştır. Bu mekânın çevresindeki mekanların ortak kullanım alanı olduğu düşünülmektedir. Ortalama 0.70 m seviye inilen mekânda arkeolojik kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-12 7/A No.lu Mekân

Mekân, A-12 7 No.lu Mekânın doğusunda yer almaktadır. Yapılan çalışmalarda doğu batı doğrultusunda uzanan 13.60 m uzunluğunda, 2.95 m genişliğinde bir alanda kazı yapılmıştır. Yapılan kazı çalışmaları esnasında bu mekânın, 7 No.lu mekâna girişi sağlayan bir koridor olduğu anlaşılmıştır. Ortalama 0.50 m seviye inilen mekânın güney duvarına bitişik 3.60 m uzunluğunda 0.40 m genişliğinde, 0.20 m yüksekliğinde taş sırası tespit edilmiştir. Mekânda ki kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-12 8 No.lu Mekân

Mekân, A-12 7 No.lu Mekânın kuzeyinde yer almaktadır. Kazı çalışmaları esnasında 3.60 x 5.00 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.20 m seviye inilen mekâna doğu duvar üzerinde bulunan 0.95 m genişliğindeki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır. Mekânın Güney duvarı bir sıra taş şeklinde olup üst sıralar zamanla tahrip olmuştur. Bu duvarın 3.70 m

uzunluğunda, 0.50 m kalınlığında 0.40 m yüksekliğinde olduğu tespit edilmiş ve mekânda ki çalışmalar tamamlanmıştır.

A-16 Kuzeyi 6 A No.lu Mekân

Mekân A-16 mekânı kuzeyinde 6 No.lu mekânın güneyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmaları esnasında duvar hatları belirgin 4.20 x 4.60 m ölçülerinde kare planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.10 m seviye inilen mekânın güneyinde 0.70 m uzunluğunda, 0.90 m kalınlığında, 1.10 m yüksekliğinde batı duvara bitişik ayrı bir duvar yer almaktadır. Bu duvarın karşılığı doğu duvara bitişik 0.70 x 0.70 m ebatlarında 0.40 m yüksekliğinde duvar vardır. Her iki duvarın arasındaki mesafe ise 3.45 m dir. Mekânın batı duvarı kazı öncesi 0.65 m yüksekliğe sahip kuru duvar şeklindedir. Ayrıca mekânın kuzey duvarına bitişik 1.70 m uzunluğunda 0.45 m genişliğinde, 0.25 m yüksekliğinde bir önceki döneme ait duvar izi bulunmaktadır.

A-16 Kuzeyi 10 No.lu Mekân

Mekân; A-16 kuzeyinde, 6 A mekânının doğusunda yer almaktadır. Kazı çalışmalarında mekânın kuzey duvarı tamamıyla ortaya çıkarılmış ve 6.00 m uzunluğunda olduğu tespit edilmiştir. Mekânı ortadan ikiye bölen tek sıra halinde 3.55 m uzunluğunda kuzey güney doğrultusunda uzanan, 0.40 m genişliğinde 0.50 m yüksekliğinde bir duvar açığa çıkarılmıştır.

A-16 Kuzeyi 12 No.lu Mekân

Mekân, A-16 Mekânı kuzeyinde yer almaktadır. Kazı çalışmalarında 3.30 x 6.00 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.10 m seviye inilen mekânı ortadan ikiye bölen iki taş sırası kuzey güney yönünde uzanmaktadır. Bu taş sırası 4.00 m uzunluğunda, 0.40 m yüksekliğindedir.

A-16 Kuzeyi 13 No.lu Mekân

Mekân, A-16 mekânı kuzeyinde, 14 No.lu Mekânın doğusunda yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında 4.35 x 4.85 m ölçülerinde kare planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Mekâna kuzey cephe üzerinde yer alan 1.90 m genişliğinde ki kapı açıklığından giriş sağlandığı tespit edilmiştir. Ortalama 0.70 m seviye inilen mekânın güneyinde ortaya çıkarılan duvar hattı mekânı ikiye bölmüş ve güneyde kalan bölüm A-16 Kuzeyi 13 A Mekânı olarak isimlendirilmiştir.

Yapılan kazı çalışmaları esnasında 5 adet sikke bulunmuştur. Bu sikkelerin hepsi aynı olup ön ve arka yüzlerinde “Darp Mısır 1171, Osmanlı tuğrası” görülmektedir. Mekânda ki kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-16 Kuzeyi 13 A No.lu Mekân

Mekân A-16 Mekânı Kuzeyi, 13 No.lu Mekânın güneyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmaları esnasında duvar hattı ortalama 0.50 m yüksekliğinde be-

lirgin olan, 4.35 x 4.90 m ölçülerinde kareye yakın dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Mekâna güney doğu köşede yer alan 2.70 m genişliğinde bir açıklıktan giriş sağlanmaktadır. Ortalama 0.90 m seviye inilen mekânın kuzey duvarı yaklaşık 0.30 m yüksekliğe sahip bir hattan ibarettir. Batı duvarının ise bir bölümü yıkılmış vaziyette olup 2.95 m uzunluğundadır.

A-16 Kuzeyi 14 No.lu Mekân

Mekân, A-16 mekânı kuzeyinde, 13 No.lu mekânın batısında yer almaktadır. Yapılan çalışmalarda 4.40 x 6.60 m ölçülerinde kare planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Mekânın kuzey doğu köşesinde bulunan 1.35 m genişliğindeki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır. Ortalama 1.20 m seviye inilen mekânın güney duvarında 0.45 m genişliğinde, 1.00 m uzunluğunda taş sırası bulunmaktadır. Bu taş sırasının duvarı desteklemek amacıyla yapıldığı düşünülmektedir.

A-16 Kuzeyi 15 No.lu Mekân

Mekân A-16 mekânı kuzeyinde, 20 No.lu burcun güneyinde yer almaktadır. Yapılan arkeolojik kazı çalışmalarında duvar hattı belirgin olan 4.40 x 6.70 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 0.60 m seviye inilen mekâna girişin sağlandığı herhangi bir açıklık tespit edilememiştir.

A-16 Kuzeyi 16 No.lu Mekân

Mekân A-16 mekânı kuzeyinde, 15 No.lu mekânın batısında yer almaktadır. Yapılan arkeolojik kazılarda duvar hattı belirgin olan 5.20 x 6.60 m ölçülerinde kareye yakın dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Mekânın kuzeybatı köşesinde 1.70 m genişliğin bir kapı açıklığı bulunmaktadır. Yapılan kazılarda bu açıklığın alt bölümünde duvar ile bütünleşen 0.40 m yükseklikte iki sıra, taş dizisi tespit edilmiştir.

A-16 Kuzeyi 17 No.lu Mekân

Mekân A-16 Mekânı Kuzeyinde, A-16 Kuzeyi 21 No.lu mekânın batısında yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında, 4.80 x 5.45 m ölçülerinde kare planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.10 m seviye inilen mekâna girişin sağlandığı herhangi bir kapı açıklığı tespit edilememiştir. Mekânın kuzey ve doğu duvarlarının belirli kısımlarının tahrip olduğu görülmüştür.

A-16 Kuzeyi 18 No.lu Mekân

Mekân A-16 mekânı kuzeyinde 22 No.lu mekânın güneyinde yer almaktadır. Yapılan çalışmalarda duvar hattı belirgin, 1.95 x 3.45 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.00 m seviye inilen Mekânın batısında duvar örgüsü tespit edilememiştir.

A-16 Kuzeyi 19 No.lu Mekân

Mekân, A-16 Mekânı kuzeyinde 20 No.lu mekânın doğusunda yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında 3.30 x 6.30 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.10 m seviye inilen mekâna güney duvarda yer alan 0.80 m genişliğinde ki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır.

A-16 Kuzeyi 20 No.lu Mekân

Mekân A-16 Mekânı kuzeyinde, 19 No.lu Mekânın batısında yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında 4.20 x 5.90 m ölçülerinde kareye yakın dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 0.60 m seviye inilen mekâna güney batı köşede yer alan 1.50 m genişliğinde ki açıklıktan giriş sağlanmaktadır.

A-16 Kuzeyi 20 A Mekânı

Mekân, A-16 Mekânı Kuzeyinde 20 No.lu Mekânın batısında yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında kuzey yönde ortaya çıkarılan 2 taş sırası duvar 2.90 m uzunluğunda olup 0.50 m duvar kalınlığına sahiptir. Bu duvar erken dönem duvar tekniğini yansıtmaktadır. Güney duvar 2.30 m uzunluğunda, 1.10 m yüksekliğindedir. Ayrıca bu duvarın ortasında 20 No.lu mekâna geçişi sağlayan koridor ve mekânı birbirine bağlayan 1.00 m genişliğinde kapı açıklığı yer almaktadır. Kazı yapılan üçgen alanın ortalama derinliği 1.00 m'dir.

A-16 Kuzeyi 21 No.lu Mekânı

Mekân A-16 Mekânı kuzeyinde, 20 No.lu Mekânın batısında yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında 2.50 x 5.15 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.30 m seviye inilen mekâna girişin sağlandığı kapı açıklığı tespit edilememiştir. Mekânın kuzey duvarında 0.75 m genişliğinde 1.50 m yüksekliğinde 0.55 m derinliğinde niş tespit edilmiştir.

Yapılan kazı çalışmaları esnasında, 0.18 x 0.38 m ölçülerinde mermer sütun kaidesi ortaya çıkarılmıştır. Kaidenin üzerinde bir eğlence sahnesi yer almakta ve baş bölümü kırık olan kadının elinde bir çalgı aletini tuttuğu görülmektedir. Orta bölümde ise yırtıcı hayvanların patileri yer almaktadır. Son bölümde ise bir insan figürü bulunmaktadır.

A-16 Kuzeyi 22 No.lu Mekân

Mekân A-16 K 18 Nolu mekânın kuzeyinde, A-16 K 26 Nolu Mekânın güneyinde yer almaktadır. Dikdörtgen planlı mekân, 2.33 x 5.65 m ölçülerindedir. Mekânın kuzey ve güney duvarları 2.70 m uzunluğunda olup batıda kalan bölümde ise herhangi bir duvar örgüsü tespit edilememiştir. Ortalama 0.70 m derinlikte ki mekânın doğu duvarın güney bölümünde duvar örgüsünde farklılık görülmektedir.

A-16 Kuzeyi 23 No.lu Mekân

Mekân A-16 Mekânı kuzeyinde, A-16 Mekânı Kuzeyi 19 Nolu mekânın güneyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında duvar hatları belirgin olan, 3.70 x 6.70 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.50 m seviye inilen mekâna kuzey ve doğu cephelerde bulunan kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır. Kuzeyde yer alan açıklık 0.90 m, doğuda yer alan açıklık 0.85 m genişliğindedir.

A-16 Kuzeyi 24 No.lu Mekânı

Mekân A-16 Mekânı Kuzeyinde, A-20 1. Yolun güneyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmaları esnasında 2.70 x 4.15 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.00 m seviye inilen mekâna, kuzey doğu köşede yer alan 1.05 m genişliğinde ki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır. Mekânın batı duvarında 0.60 m genişliğinde ocak nişi tespit edilmiştir. Nişin yüksekliği 1.00 m derinliği 0.45 m dir. Ocağın zemini, mekânın zemininden 0.10 m kadar yukarıda olup zemininde küller bulunmaktadır.

A-16 Kuzeyi 25 No.lu Mekân

Mekân, A-16 Mekânı Kuzeyinde, 27 Nolu mekânın doğusunda yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında duvar hatları belirgin olan 4.30 x 5.50 m ölçülerinde, kareye yakın dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.10 m seviye inilen mekâna kuzey cephe üzerinde yer alan 1.50 m genişliğinde ki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır.

A-16 Kuzeyi 26 No.lu Mekân

Mekân A-16 Mekânı kuzeyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında duvar hatları belirgin olan 4.85 x 5.60 m ölçülerinde kare planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Mekâna güney cephe üzerinde yer alan 0.95 m genişliğinde ki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır. Yapılan kazılarda kuzey duvara bitişik 4 basamaklı bir merdiven tespit edilmiştir. Merdiven 0.75 m genişliğinde, 1.65 m uzunluğundadır. Doğru duvara bitişik 1.95 m uzunluğunda, kuzey güney doğrultusunda uzanan 0.50 m kalınlığında, 0.50 m yüksekliğinde bir alt döneme tarihli duvar hattı tespit edilmiştir.

A-16 Kuzeyi 27 No.lu Mekân

Mekân, A-16 mekânı kuzeyinde, 29 No.lu mekânın doğusunda yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında 4.95 x 5.30 m ölçülerinde kare planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.00 m seviye inilen mekâna güney duvar üzerinde yer alan 0.80 m genişliğinde ki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır.

A-16 Kuzeyi 28 No.lu Mekân

Mekân A-16 kuzeyinde, A-16 kuzeyi 29 No.lu Mekânın güneyinde yer al-

maktadır. Kazı çalışmalarında 3.50 x 4.25 m ölçülerinde kare planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Mekânın kuzeydoğu ve güney doğu köşelerinde olmak üzere iki adet kapı açıklığı bulunmaktadır. Kuzey doğu köşede yer alan açıklık 0.95 m, güneydoğu köşede yer alan açıklık 1.35 m genişliğindedir. Ortalama 1.50 m seviye inilen mekânda kuzey duvara bitişik 1.85 m uzunluğunda 0.90 m yüksekliğinde 0.70 m genişliğinde üç basamaklı merdiven yer almaktadır. Batı duvarının kuzey köşesinde 0.90 m genişliğinde 1.10 m yüksekliğinde, 0.40 m kalınlığında, duvara yardımcı destek duvarı yapıldığı tespit edilmiştir.

A-16 Kuzeyi 20B Mekânı

Mekân A-16 Mekânı Kuzeyinde, 20 A mekanının güneyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında Mekânın kuzeyinde yer alan 20A mekanını sınırlayan duvara bitişik konumda 3.00 x 4.40 m ölçülerinde bir alanda sondaj çalışmaları yapılmış ve bu duvarın yaklaşık 0.60 m kadar daha derine gittiği görülmüştür. Bu sondaj çalışması sonucu 25 No.lu mekânın doğu duvarının altının boşa (askıya) çıkma ihtimaline karşı mekânın kazısı sonlandırılmıştır. Arkeolojik kazısı yapılan bu mekân diğer mekanlara göre biraz daha alt seviyede kalmakta ve giriş açıklığı tespit edilememiştir.

A-16 Kuzeyi 28 A Mekânı

Mekân, A-16 mekânı kuzeyinde, 29 No.lu Mekânın güneyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında 2.70 x 2.60 m ölçülerinde kare planlı bir ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 0.80 m seviye inilen mekânın kuzeyinde yer alan 1.85 m genişliğinde ki duvar 28 No.lu Mekânı A ve B mekanları olarak ikiye ayırmaktadır.

A-16 Kuzeyi 28 B Mekânı

Mekân, A-16 mekânı kuzeyinde, 28 A Mekanının güneyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmaları esnasında 2.80 x 5.00 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Mekânda ortalama 1.10 m seviye inilmiştir. Mekandaki kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-16 Kuzeyi 28 C Mekânı

Mekân, A-16 Mekânı kuzeyinde, 28 No.lu mekânın güneyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında 2.10 x 4.30 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.50 m seviye inilen mekâna güney doğu köşede bulunan 1.10 m genişliğinde ki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır. Kazılar esnasında ortaya çıkarılan mekânın batı duvarı yoğun olarak tahrip olduğu tespit edilmiş ve aslına uygun olarak geçici konservasyon yapılmıştır.

A-16 Kuzeyi 28 D Mekânı

Mekân, 16 No.lu sarnıcın Kuzeyinde 28 No.lu mekânın güneyinde, yer al-

maktadır. Yapılan kazı çalışmaları 2.50 x 3.60 m ölçülerinde kareye yakın dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Arkeolojik kazı çalışmaları esnasında mekânın güney yönündeki duvarı bir önceki doneme ait olan sarnıcın tonozu üzerine bindirilmiş ve mekânın zemini ile aynı seviyede olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu duvar bir sıra şeklinde olup doğal etkenler nedeniyle tahrip olmuş durumdadır. Mekân içerisinde yapılan kazı çalışmalarında 3 katman tespit edilmiş ve zemine yakın olan katmanda yanık tabakası görülmüştür.

A-16 Kuzeyi 29 Nolu Mekân

Mekân A-16 Mekanının kuzeyinde, A-19 Mekânı kuzeybatısında yer almaktadır. Yapılan kazı ve temizlik çalışmaları sonucunda kare planlı, duvar hatları belirgin, bir mekân tespit edilmiştir. Mekân 4.45 x 4.55 m ölçülerindedir. Güneydoğu köşede tespit edilen 1.30 m genişliğinde ki kapı açıklığından mekâna giriş sağlanmaktadır. Kapı açıklığının yanında, güney duvar üzerinde ocak nişi ortaya çıkarılmıştır. Bu niş 0.65 m genişliğinde olup içerisinde bulunan dolgu toprak malzeme koruma amacıyla boşaltılmamıştır. Mekânı çevreleyen duvarlar, 0.80 m'ye kadar olabildiğince düzgün taş ile arası toprak doldurularak yapılmıştır. Geriye kalan 0.60 m ise kuru duvar biçimindedir. Ortalama 1.20 m seviye inilen mekânda çalışmalar tamamlanmıştır.

A-16 Kuzeyi 30 No.lu Mekân

A-16 No.lu Mekânın kuzeyinde, A-16 kuzeyi 31 No.lu Mekânın doğusunda yer almaktadır. Yapılan çalışmada 3.40 x 3.85 m ölçülerinde ki kare planlı mekânda ortalama 0.75 m seviye inilmiştir. Mekâna batı cephede bulunan 0.90 m genişliğinde ki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır. Mekânı çevreleyen duvarların ortalama kalınlığı 0.65 m'dir. Mekandaki kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-16 Kuzeyi 31 No.lu Mekân

Mekân A-16 Mekânı kuzeyinde, 32 No.lu Mekânın batısında yer alan mekân 2021 yılında ortaya çıkarılmıştır. Yapılan kazı çalışmalarında 3.10 x 3.55 m ölçülerinde ki kare planlı mekânda 0.75 m seviye inilmiştir. Mekâna doğu ve kuzey yönden olmak üzere iki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır. Doğuda ki açıklık 0.90 m, kuzeyde ki açıklık 0,80 m genişliğindedir. Mekandaki kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-16 Kuzeyi 32 No.lu Mekân

Mekân, A-16 Mekânı kuzeyinde A-20 burcunun güneyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında 4.25 x 4.50 m ölçülerinde kare planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.20 m seviye inilen mekâna kuzey duvar üzerinde bulunan 1.00 m genişliğinde ki kapı açıklığından sağlanmaktadır. Mekânın doğu duvarında 0.65 m genişliğinde ocak nişi yer almaktadır. Yuvarlak kemerli ocak nişi kemer tepe noktasına kadar ortaya çıkarılmıştır.

A-16 Kuzeyi 33 No.lu Mekân

Mekân A-16 Mekânı kuzeyinde, 34 No.lu Mekânın doğusunda yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında duvar hatları belirgin olan 4.55 x 6.20 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Mekâna güney duvar üzerinde yer alan 1.30 m genişliğinde ki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır. Ortalama 1.30 m seviye inilen mekânın doğu duvarının tam ortasında mekânın içerisine doğru uzanan 0.80 m uzunluğunda, 0.90 m genişliğinde, 1.00 m yüksekliğinde bir duvar tespit edilmiştir. Kuzey duvarın arka yüzünde yığma taşlardan dolayı kazı çalışması yapılamamıştır ve bu duvar üzerinde iki adet kapı açıklığı tespit edilmiştir. Taş ve toprak dolgu ile dolu olan açıklıklardan doğuda olanı 1.10 m, batıda olanı ise 1.70 m genişliğindedir.

A-16 Kuzeyi 34 No.lu Mekân

Mekân A-16 Mekânı kuzeyinde, A-16 kuzeyi 35 No.lu Mekânın doğusunda yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında duvar hatları belirgin olan, 3.55 x 5.00 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân tespit edilmiştir. Mekâna güney ve batı cephede bulunan kapı açıklıklarından giriş sağlanmaktadır. Güneyde ki açıklık 1,20 m, batıda ki açıklık 0.65 m'dir. Ortalama 1.20 m seviye inilen mekânın doğu duvarına bitişik vaziyette 9 basamaklı bir merdiven tespit edilmiştir. Merdiven basamaklarının ortalama genişliği 0.60 m'dir. Bu basamaklar güney yönden kuzey yöne doğru yükselmektedir. Mekânda muhtemel bir ikinci kata çıkmak için yapıldığı düşünülmektedir.

A-16 Kuzeyi 35 No.lu Mekân

Mekân A-16 Mekânı kuzeyinde 34 No.lu mekânın batısında yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında duvar hatları belirgin olan 3.20 x 3.50 m ölçülerinde kare planlı bir mekân tespit edilmiştir. Ortalama 1.20 m seviye inilen mekânın güney ve batı yönündeki duvarlar tek sıra halinde ortaya çıkarılmıştır. Mekâna doğu duvar üzerinde bulunan ve 34 No.lu mekâna da girişin sağlandığı, 0.70 m genişliğinde ki kapı açıklığından geçilmektedir. 34 No.lu mekânın batı duvarı birleşiminde ocak nişinin yarısı görülmektedir, diğer yarısı dikine inen duvara bitişiktir. Bu ocak nişinin görülen yeri 0.35 m genişliğe sahiptir. Koruma amaçlı olarak nişin içerisi toprak dolgu ile bırakılmıştır. Kuzey yönde ortaya çıkarılan bu dikey ve yatay iki birleşik duvar 1.40 m yüksekliğe sahiptir.

A-16 Kuzeyi 36 No.lu Mekân

Mekân A-16 Mekânı kuzeyinde, 35 No.lu mekânın batısında yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmalarında 2.70 x 4.90 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Ortalama 1.30 m seviye inilen mekânda kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-16 Kuzeyi 37 No.lu Mekân

Mekân, A-16 Mekânı kuzeyinde, 36 No.lu mekânın batısında yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmaları esnasında güney duvar 4.80 m, doğu duvar 3.05 m ortaya çıkarılmıştır. Mekânın kuzey ve batı yönlerinde bulunan yığma taşlardan dolayı bu duvarlar ortaya çıkarılamamıştır. Taşların tasfiyesi yapıldığında bu mekânın kazısının tamamlanması hedeflenmektedir. Ortalama 1.00 m seviye inilen mekânda kot seviyesinin aynı katman toprağı olduğu görülmüştür.

A-16 Kuzeyi Meydan

Kazı çalışmaları yapılan alan A-16 kuzeyi 22 ve 18 No.lu mekanların batısında 25 ve 28 No.lu mekanların güneyinde yer almaktadır. Bu adı geçen mekanların açıklıkları veya kapıları bu alana doğru açılmaktadır. Bu alan, adı geçen mekanların avlusu konumunda olmalıdır. Yapılan kazı çalışmalarında 3.50 x 5.60 m ölçülerinde bir alanda 0.90 m seviye inilmiştir. Meydanın batısında 28 No.lu mekânın güney duvarına bitişik (kuzey – güney) doğrultulu 4.30 m uzunluğunda bir duvar ortaya çıkarılmış, bu duvar ortalama 1.00 m yüksekliğinde, 0.50 m kalınlığındadır. Mekandaki kazı çalışmaları tamamlanmıştır.

A-16 Kuzeyi 16 No.lu Sarnıç

Sarnıç A-16 Mekânı kuzeyinde, 28 C Mekânı güneyinde yer almaktadır. Kazı çalışmaları esnasında 1.25 x 4.25 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir sarnıç tespit edilmiştir. Yapılan ilk belirlemelerde tonozlu olarak inşa edilen sarnıcın tonoz bölümü tamamıyla yıkılmış durumdadır. Kuzeybatı köşesine yakın bölümde tonozun 2 sıra taş dizisi görülmektedir. Doğu ve batı duvarlarında yaklaşık 0.03 m kalınlığında kırmızı renkli sıva görülmektedir. Sarnıcın batısından doğusuna doğru, 1.80 m genişlikte bir alanda, 1.50 m ilerlenmiş ortalama 2.60 m sondaj kazısı yapılmıştır. Bu kazının sonucunda sıva ile kaplı zemin tespit edilmiştir.

A-16 2. Yol

2. Yol olarak adlandırılan alan, A-16 Mekânının kuzeyinde, 16 No.lu sarnıcın güneyinde yer almaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanan, 20.180 m uzunluğunda ki yolun, 3.00 m' sinde kazı ve temizlik çalışması yapılmıştır. Yol ortalama 2.50 m genişliğinde ve 0.80 m derinliğindedir. Yolun kuzeyinde ye alan 17 No.lu mekânın duvarına 0.60 m uzaklıkta yolu daraltan doğu batı doğrultuda muhtemelen erken dönem izlerini gösteren bir duvar ortaya çıkarılmıştır. Bu duvar 5.00 m uzunluğunda 0.35 m yüksekliğinde, 0.60 m genişliğindedir.

A-19 Batısı 8 No.lu Mekân

Mekân A-19 No.lu Mekânın batısında A-20 burcunun güneyinde yer almaktadır. Yapılan kazı çalışmaları esnasında 2.50 x 9.20 m ölçülerinde dikdörtgen planlı bir mekân ortaya çıkarılmıştır. Mekânın kuzeyinde kalenin kuzey surunu mekân duvarı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu duvarda seyirdim yoluna çıkan merdiven yer almaktadır. Mekânda ortalama 1.00 m seviye inilmiştir.

A-20 1. Yol

Açma, A-20'nin güneyinde A-19 Mekanının batısında yer almaktadır. Yol A-16 Kuzeyi 30 No.lu Mekânın doğusundan başlayarak, A16 Kuzeyi 37 No.lu Mekânın batısına kadar devam etmekte, burada A21 1. Yol ile birleşmektedir. Arkeolojik kazılar sonucu yolun genel ölçüleri şu şekildedir. 38.50 m uzunluğunda, 2.80 m genişliğinde, ortalama 0.85 m derinliğindedir.

A-20 Önü 1 No.lu Mekân

Mekân, A-20 Mekânın güney cephesine bitişik konumda yer almaktadır. Yapılan çalışmalarda 3.70 x 3.85 m ölçülerinde ki mekânda ortalama 1.40 m seviye inilmiştir. Mekâna güney batı köşede yer alan 0.60 m genişliğinde ki kapı açıklığından giriş sağlanmaktadır.

A-20 Önü 2 No.lu Mekân

Mekân, A-20 mekânı güneyinde, A-20 önü 3 Nolu Mekânın doğusunda, sura bitişik vaziyette yer almaktadır. Yapılan çalışmalarda 2.85 x 3.95 m ölçülerinde de ki mekânda ortalama 0.75 m seviye inilmiştir.

A-20 Önü 3 No.lu Mekân

A-20 Burcunun giriş kapısı önünde ve sura bitişik vaziyette yer alan ve 2021 yılında ortaya çıkarılan mekânda 1.00 m seviye inilmiştir. İnilen seviye sonucunda mekânın batı duvarına bitişik tek sıra şeklinde dizili blok taşlar ortaya çıkarılmıştır. Bu taşların toplam uzunluğu 2.10 m, yüksekliği 0.75 m, kalınlığı ise 0.50 m'dir. Ayrıca mekânın güneybatı köşesinde mekâna girişi sağlayan 1.00 m genişliğinde kapı açıklığı yer almaktadır. Bu açıklığın eşik bölümü zeminden 35 cm kadar yüksektedir.

2. Kazı Alanında Yapılan Geçici Koruma Çalışmaları

2022 yılı kazı çalışmalarının son aşaması olan koruma ve güçlendirme çalışmaları; kazı yapılan ve daha önceki yıllarda kazısı tamamlanan ancak yıkılma tehlikesi olan bölümlerde gerçekleştirilmiştir. Kısmen yıkılmış olan mekânların duvar örgüsü tamamlanmış, zayıf kısımlar ahşap destekler ile güçlendirilmiştir.

3. Restorasyon Çalışmaları

2022 yılı restorasyon çalışmaları kapsamında kalenin kuzeyinde yer alan hendekte ana kayada oluşan doğal etkenlere bağlı doğal deformasyonu engellemek ve durdurmak amacıyla ana kaya sağlamlaştırma çalışmaları yapılmıştır. (Resim: 7)

Silifke Kalesi Kazısı 2022 Yılı Envanterlik-Etütlik Eserler

2022 yılı kazı sezonunda ilgili mekanlarda gerçekleştirilen arkeolojik kazı çalışmalarında 1 adet envanterlik, 139 adet etütlik eser ortaya çıkarılmıştır. Bu-

lunan eserler nitelik, malzeme, form, süsleme açısından çeşitlilik ve farklı özellikler arz etmektedir. Malzemesine göre, pişmiş toprak eserler (günlük kullanım eşyaları, tütün lülesi, tuğla parçaları, kap parçaları, form verenler dışında gövde, ağız, tutamak, kulp, emzik, boyun ve dip parçaları) ağırlıkla çıkan buluntuların başında gelir. Bunu takiben madeni türde kap çeşitleri, metal alet ve araçlar, cam eserler (takı ürünleri, günlük kullanım eşyalarına ait parçalar, objeler), değerli taş ve parçaları (akik, kuvars, ay taşı vd.) kemik, taş, mermer malzemeden imal edilmiş buluntular ortaya çıkarılmıştır. Ortaya çıkarılan buluntular arasında 1 adet tablet, 2 adet tütün lülesi, 6 adet ağırşak, 5 adet kemik obje ve 5 adet sikke 2022 yılı kazı dönemi için önem arz etmektedir.

Tablet

A-19 Batısı 2 No.lu Mekânda ortaya çıkarılan tablet (yazıt) parçası (Resim: 8) pişmiş toprak malzemeden, dikdörtgen formlu, kalın cidarlı ve sert hamurludur. Hamur katkısında iri taşçık, kireç ve kum görülmektedir. Kırmızımsı kahverengi hamurun iki yüzünde de deve tüyü rengi astar görülür. Astar üzerine kazıma tekniğiyle yapılmış yazı karakterleri bulunmaktadır. Bir yüzünde belirgin olan yazı detayları diğer yüzü silinmiş durumdadır. Mevcut parçanın kenarlarında kırılma izleri görülmektedir.

Tütün Lüleleri

A- 16 Kuzeyi 24 No.lu Mekânda bulunan tütün lülesi yuvarlak çanaklı, duman yolu kısa ve eğimlidir. Yuvarlak çanak ve duman yolu bağlantısı omurgalı bir özellik gösterir. Omurganın altına gelen yüzünde kare çerçeve içerisine alınmış damga yer almaktadır. (Resim: 9-a)

A-16 Kuzeyi 28 Nolu mekânda bulunan bir diğer tütün lülesi de yuvarlak çanaklıdır. Duman yolu eğimli olup tüteklik ağız kırılmış vaziyettedir. Eserin en dikkate değer özelliği ince elenmiş beyaz hamurdan yapılmış olması ve gövde üzerinde yer alan geometrik bezemelerin arasına kakma tekniğiyle yapılmış cam boncukların (yeşil) yerleştirilmesidir. (Resim: 9-b)

Ağırşaklar

Kazı buluntuları arasında önemli bir yere sahip olan ağırşaklar malzeme, form ve süsleme açısından çeşitli özellikler gösterir. 2022 yılı kazı döneminde ortaya çıkarılan ağırşakların 2'si taş (Resim: 10-a, b), 1'i pişmiş toprak (Resim: 10-c.) ve 3'ü kemik malzemeden (Resim: 10- d, e, f) yapılmıştır. Birbirine yakın boyutlardaki bu ağırşaklar, genellikle konik ve kenarları pahlanmış olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada yer alan taş ağırşaklar sade ve bezemesizdir. Pişmiş toprak ağırşak üzerinde kırmızı renkte astar izleri görülür.

Kemik Buluntular

Kemik malzemeden işlenmiş ağırşakların yanı sıra oyma ve kazıma tekniğiyle yapılmış obje çeşitleriyle de karşılaşmaktadır. 2022 yılı kazı çalışmaları sırasında ortaya çıkan delici alet sapı (Resim: 11-a), Aplik (Resim: 11-b), Düğme

(Resim: 11-c), oyun taşı (Resim: 11-d), ve Silindir obje (Resim: 11- e) kemik buluntular arasında en dikkat çeken eserlerdir.

Sikkeler

Sikkeler, kazı çalışmalarında dönemleme çalışması için önemli buluntuların başında gelmektedir. Silifke Kalesi Kazısı çalışmalarında Helenistik, Roma, Bizans, Kilikya Tâbi Ermeni Baronluğu, Karamanoğlu Beyliği ve Osmanlı İmparatorluğu dönemlerine ait sikkeler günümüze kadar ki dönemlerde bulunmuştur. 2022 yılı kazılarında ise bu kronolojiyi destekler nitelikte 1 adet bronz Bizans dönemi (Resim: 12-a.), 1 adet bronz Kilikya Tâbi Ermeni Baronluğu dönemine (Resim: 12-b.) 3 adet Osmanlı Dönemi sikkeleri gün yüzüne çıkarılmıştır. Biri Mısır basımı (Resim: 12-c.) diğeri Konstantin basımı (Resim: 12-d.) olan bakır sikkeler II. Süleyman'a ait iken mısır basımı gümüş olan sikke III. Mustafa'ya (Resim: 12-e.) aittir. (Boran & Elmas, 2022, s. 191-211)

Koruma ve restorasyon çalışmaları yapılan eserler envanterlik ve etütlük olarak müzeye teslim edilmiştir.

Değerlendirme

2022 yılı kazı çalışmaları kapsamında ortaya çıkarılan mekanlar 18-19.yy. Osmanlı dönemine tarihlenmekte olup bu dönemin duvar dokusunu yansıtmaktadır. Mekanların birbiriyle bağlantılı olduğu, ana yol ve koridorlardan mekanlara giriş sağlandığı tespit edilmiştir. (Aykaç, 2021, s. 498)

Bu dönem yapılan kazı çalışmalarında bir sarnıç yapısı ortaya çıkarılmıştır. Üst örtüsü yıkılmış vaziyette olan sarnıcın duvarlarında 0.03 m kalınlığında kırmızı renkli sıva kalıntıları olduğu görülmüştür. Bu sarnıç Silifke Kalesinin su tedarik sistemleri için önemli bir keşiftir.

2022 yılı kazılarında A-19 Batısı 2 Numaralı mekânda 0.90 m derinlikte pişmiş toprak malzemeden yapılmış tablet ortaya çıkarılmıştır. Tabletten bir yüzünde Antik Yunan alfabesi kullanıldığı görülmüş, ancak bu harflerin düzensiz olması ve tabletin belli bölümlerinde ki deformelerden dolayı okunamamaktadır. Tabletten bulunduğu yerde belirli bir kültür katmanı tespit edilemediği için bu mekândan çıkan buluntular kesin olarak tarihlendirilememektedir. Bu sebeple tabletin tarihlendirilmesi de yapılamamıştır.

Bu kazı sezonunda ortaya çıkarılan buluntular arasında Osmanlı dönemine tarihlenen Tütün lüleleri de bulunmaktadır. 2022 yılında 88 parça tütün lülesi ortaya çıkarılmıştır. Ancak çoğunluğu amorf nitelikte olan lülelerin iki adet değerlendirilmeye alınmıştır. Bu tütün lülelerinden birinin kaide bölümünde bulunan usta damgasıyla öne çıkmaktadır. Bölgedeki benzer örnekleri Tarsus müzesinde (Doğanay, 2019, s. 32-83) bulunan tütün lülelerinde ve Amorium antik kenti kazılarında (Kurt, 2022, s. 358-368) ortaya çıkan tütün lülelerinde görmektediriz. Diğer bir tütün lülesinin üzerinde yeşil renkli, kakma tekniğiyle işlenmiş boncuklarla yapılan süslemeyle öne çıkmaktadır. Bu özelliğiyle Divriği

Kalesi Kazılarında bulunan boncuk kakma tütün lülesiyle benzerlik göstermektedir. (Sözlü, 2020)

Bu dönemde kazılar sonucu ortaya çıkarılan ağırşaklar, taş, pişmiş toprak ve kemik malzemeden olmakla birlikte farklı katmanlarda bulunmuştur. Ayrıca Silifke Kalesi kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan kemik buluntuların benzer örnekleri Stratonikeia Antik Kenti kazılarında (Ova, 2021) da görülmektedir. (Boran & Aykaç, 2021)

Sonuç

2022 yılı arkeolojik kazı çalışmaları; belgeleme, temizlik, arkeolojik kazı ve geçici koruma aşamaları olmak üzere dört bölüm halinde tamamlanmıştır. 2022 yılı içerisinde 1800m²'lik bir alanda 60 ayrı açmada çalışma yapılmıştır. Çalışmalar sonucunda 9980 adet amorf nitelikte eser ortaya çıkarılmıştır. Envanterlik ve etütlük buluntular arasında 1 adet tablet envanterlik, 2 adet tütün lülesi, 12 adet ağırşak, 29 adet sikke ve 18 adet kemik obje belgeleme çalışması yapılarak kayıt altına alınmıştır. (Resim: 13)

Arkeolojik kazılar sonucunda ortaya çıkarılan mekanların duvarları güçlendirilmiş ve konservasyon çalışmaları yapılmıştır.

Kaynakça

- Boran, A., & Aykaç, R. (2021). *Silifke Kalesi Kazı Buluntuları 2010-2020*. İstanbul: Ege Yayınları.
- Boran, A., & Elmas, E. (2022). Silifke Kalesi'nde Ortaya Çıkan Bir Grup Sikke. *Höyük Dergisi*(10), 191-211. doi:<https://doi.org/10.37879/hoyuk.2022.2.191>
- Boran, A., Karaca, Y., Mutlu, M., Erdal, Z., & Sözlü, H. (2013). Mersin - Silifke Kalesi Kazısı 2012 Yılı Kazı Çalışmaları. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 34, s. 140-154.
- Boran, A., Karaca, Y., Mutlu, M., Erdal, Z., & Sözlü, H. (2014). Mersin - Silifke Kalesi Kazısı 2013 Yılı Kazı Çalışmaları. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, s. 393-412.
- Boran, A., Sözlü, H., & Aykaç, R. (2018). Mersin - Silifke Kalesi Kazısı 2016 Yılı Kazı Çalışmaları. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, s. 467-476.
- Boran, A., Sözlü, H., & Aykaç, R. (2019). Mersin - Silifke Kalesi Kazısı 2017 Yılı Kazı Çalışmaları. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 40, s. 123-146.
- Doğanay, M. (2019). *Tarsus Müzesi'nde Bulunan Lüleler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Bilim Dalı, Konya.
- Kurt, M. (2022). Amorium Kenti Kazıları Lüle Buluntuları. *Social Sciences Rese-*

arch Journal, 11(3), 358-368.

Ova, E. (2021). *Stratonikeia Ve Lagina Kemik Yapımı Küçük Buluntular (2008-2019)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Arkeoloji Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Programı, Denizli.

Sözlü, H. (2020). *Silifke Kalesi Kazısı Tütün Lüleleri 2011-2019*. Ankara: Akademişyen Kitabevi.

Resim: 1 – Kazı Çalışmaları Öncesi Hava Fotoğrafı (Türk Hava Kurumu – 2009)

Resim: 2 – 2022 Yılı Silifke Kalesi Kazı Çalışmaları Sonrası Hava Fotoğrafı

Resim: 3 – Silifke Kalesinin iç kısmı Havadan Görünümü

Resim: 4 – A-5 ile A-12 Arasında Kalan Mekanların Kazı Çalışmaları Öncesi Ve Sonrası Hava Fotoğrafları

Resim: 5 – A-16 ile A-20 Arasında Kalan Mekanların Kazı Çalışması Öncesi Ve Sonrası Hava Fotoğrafları

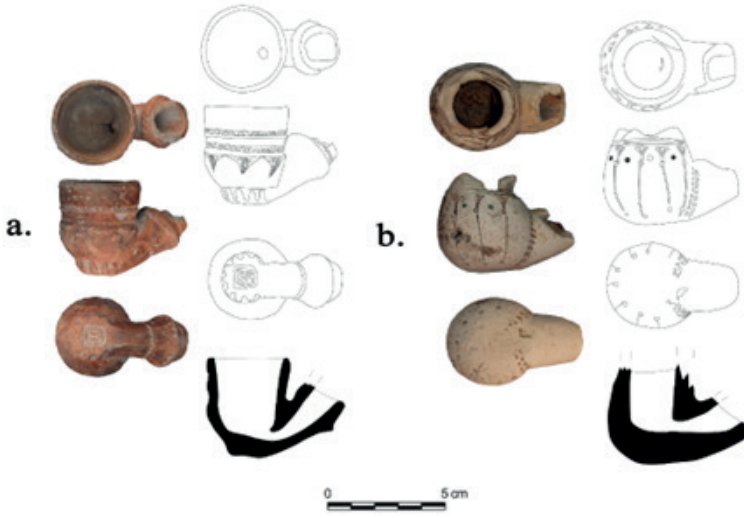
Resim: 6 - Geçici Koruma Çalışmaları

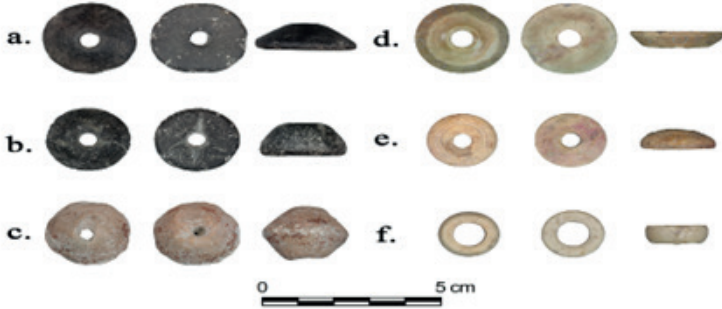
Resim: 7 – Restorasyon Projesi Kapsamında Ana Kaya Sağlamlaştırma Çalışması Öncesi Ve Sonrası

Resim: 8 – A-19 Batısı 2 No.lu Mekânda Ortaya Çıkarılan Tablet Parçası

Resim: 9 – Silifke Kalesi 2022 Yılı Tütün Lüle Buluntuları

Resim: 10 – Silifke Kalesi 2022 Yılı Ağırşak Buluntuları

Resim: 11 – Silifke Kalesi 2022 Yılı Kemik Obje Buluntuları

Resim: 12 – Silifke Kalesi 2022 Yılı Sikke Buluntuları

Resim: 13 – Silifke Kalesi Yıllara Çizim

